

הגמרא מביאה שיש להביא ראייה מבריייתא זו לדברי רבי אלעזר.
 אומרת הגמרא: דין זה האמור בבריייתא שמשלימים לשלושים יום,
 מסייע לרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר, נותנין לו שלשים יום
 משעה שנולד בו מום, והיינו שאם נולד המום חמשה עשר יום לפני
 סוף השנה, משלימים לו עוד חמשה עשר יום משנה הבאה.
 הגמרא מביאה לשון אחרת בדברי רבי אלעזר ומקשה מבריייתא זו
 על דבריו: איבא דאמרי בשם רבי אלעזר דין אחר, אמר רבי אלעזר,
 מנין לבכור שנולד בו מום בתוך שנתו שנותנין לו שלשים יום
 אחר שנתו, שנאמר (דברים טו א) 'לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה
 בשנה, ומשמעות 'שנה בשנה' היא שתי שנים, ויש לברר, איזה הן
 ימים החשובין שנה, הוי אומר אלו שלשים יום, ומכך יש ללמוד
 שנותנים לו עוד שלושים יום לאחר סוף השנה הראשונה. מקשה
 הגמרא: מיתיבי מהבריייתא, נולד לו מום בחמשה עשר יום בתוך
 שנתו, משלימין לו חמשה עשר יום אחר שנתו, ויש לדייק, השלמה
 אין, מהבא לא - דווקא ימי השלמה לשלושים יום נותנים לו לאחר
 שנתו, אך שלושים יום שלמים אחרים אין נותנים לו. אומרת הגמרא:
 תיובתא דרבי אלעזר תיובתא.

משנה

בכור בעל מום, אין שוחטים אותו לקרבן אלא נשחט כחולין בכל
 מקום. אך אסור לשחטו עד שיראה אותו מומחה שיבדוק האם מום
 זה מתיר לשחטו. משנתינו דנה בדין השוחט את הבכור ומראה את
 מומו לחכם רק לאחר השחיטה:
 השוחט את הבכור ומראה למומחה את מומו רק לאחר השחיטה,
 שיבדוק האם היה מום קבוע והיה מותר לשחטו או שהוא מום עובר
 והיה אסור לשחטו, רבי יהודה מתיר למומחה, אם יש בו מום קבוע.
 רבי מאיר אומר, הואיל ונשחט שלא על פי מומחה, אסור לאוכלו
 אף שיש בו מום קבוע.
 המשנה מבארת מה דינו של מי שאינו מומחה והתיר את הבכור: מי
 שאינו מומחה לראיית מומי הבכור ורואה את הבכור, והתירו
 ונשחט על פיו, הרי זה - והבכור, יקבר, ואינו נותר לאכילה על ידי
 שחיטה זו, וישלם הראוה שאינו מומחה, את תשלום בכור זה לכהן
 מבייתו, כלומר מממון עצמו.

נמרא

הגמרא מבארת במה נחלקו רבי יהודה ורבי מאיר במשנתנו: אמר
 רבה בר רב הונא, בדוקין שבעין - כשהמום שנמצא על ידי המומחה
 לאחר השחיטה הוא קרום הפרוס על העין, דבולי עקמא לא פליגי
 דאסור אף אם עכשיו נראה למומחה כמום קבוע, מפני שהן -
 העינים משתנין מחמת צער המיתה, ולכן אף אם עכשיו נראה
 למומחה כמום קבוע, יתכן שאם היה רואה אותו מחיים היה נראה לו
 כמום עובר, ואם כן אין זו ראייה שנשחט בכי. לא נחלקו אלא
 במומין שבעוף שאינם משתנים, שבהם אם נראה עכשיו כמום קבוע,
 ודאי שהיה כך גם מחיים, דרבי מאיר סבר, גזרינן לאסור אף במומין
 שבעוף, אטו דוקין שבעין שלא יבואו להתיר גם בהם, ורבי יהודה
 סבר, לא גזרינן מומין שבעוף אטו דוקין שבעין.
 הגמרא מביאה ראייה מבריייתא לביאור זה במחלוקת רבי מאיר ורבי
 יהודה: תניא נמי הכי בבאיור מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה,
 השוחט את הבכור ומראה את מומיו למומחה רק לאחר השחיטה,
 רבי יהודה אומר, בדוקין שבעין, אסור לאוכלו, מפני שהן משתנין
 ואף שנראה למומחה עתה כמום קבוע, יש לחשוש שהיה מום עובר
 בשעת השחיטה. במומין שבעוף מותר, מפני שאין משתנין. רבי
 מאיר אומר, אחר זה ויחיד זה - בין בדוקין שבעין ובין במומים
 שבעוף אסור, מפני שהן משתנין. תמדה הגמרא וזכר באה לביאור
 הראייה מבריייתא זו: מפני שהן משתנין סלקא דעתך, הרי מומין
 שבעוף מי משתנין, והלא פשוט שאון שנקצצה או יד שנשברה אינם
 משתנים מחמת השחיטה. מיישבת הגמרא: אלא כוונת רבי מאיר
 היא, שגור במומים שבעוף מפני דוקין שבעין המשתנין, וכביאורו של
 רבה בר רב חנה, שנחלקו רבי מאיר ורבי יהודה אם גזורים גזירה זו.
 הגמרא מביאה שאף מלשוננו של רבי מאיר במשנתנו מדויק
 כביאורו של רבה בר רב חנה: אמר רב נחמן בר יצחק,

שואלת הגמרא: ואידך - דבי רב, מדוע לא למדו זאת מהדיקש לחזה
 ושוק של שלמים. משיבה הגמרא: אי מהתם איבא למימר שהדיקש
 הוא לחזה ושוק של תודה ואינם נאכלים אלא ליום ולילה בלבד.
 שואלת הגמרא: ואידך - רב, מנין לו שאין הדיקש לחזה ושוק של
 תודה. משיבה הגמרא: באמת אף לרב הדיקש הוא לתודה ולא
 לשלמים, והלימוד של רב שהבכור נאכל שני ימים ולילה הוא ממה
 שאמר קרא בסוף הפסוק שם 'לך יהיה' ותיבות אלו מיותרות שהרי
 קודם לכן נכתב 'ובשרם יהיה לך' אלא שהוסיף לך הפתגם הויה
 אחרת - זמן נוסף שהבשר נאכל בפכוד חוץ מיום ולילה הנלמדים
 מחזה ושוק של תודה, ולכן זמן אכילתו הוא שני ימים ולילה אחד.
 שואלת הגמרא: ואידך - דבי רב, מדוע לא למדו שהבכור נאכל
 לשני ימים ולילה מריבוי זה. משיבה הגמרא: (הא) [אי] מהתם,
 איבא למימר, האי יהיה לך לימד על פכוד בעל מום שנותנו
 לכהן, שלא מציינו לו לימוד בכל התורה פולה ללמוד ממנו שניתן
 לכהן, אלא מיתורו זה של לך יהיה.
 שואלת הגמרא: ואידך - רב, מנין למד כן. משיבה הגמרא: אמר
 הכתוב (במדבר יח יח) 'ובשרם יהיה לך' בלשון רבים, שמשמע שיש שני
 בכורים הניתנים לכהן, והם אחד תם ואחד בעל מום.
 שואלת הגמרא: ואידך - דבי רב, מה למדו מלשון רבים זה. משיבה
 הגמרא: הם יאמרו לך ש'ובשרם' דהני בכורות דבולהו וישאל
 קאמר לשון רבים נאמר על הבכורות של כל ישראל ולא על שני
 סוגים של בכור.
 שנינו במשנה: בכור שנולד לו מום בתוך שנתו, רשאי הכהן לקיימו
 כל שנים עשר חדש, לאחר שנים עשר חודש אינו רשאי הכהן
 לקיימו אלא שלושים יום. הגמרא מביאה ספק בפירוש המשנה:
 איבעיא להו, היכי קאמר, האם אמר כאן אופן ודין אחד, והיינו
 שאם נולד לו המום בתוך שנתו, רשאי לקיימו כל שנים עשר
 חדש, ולאחר שנתו נמי רשאי לקיימו עוד שלשים יום, או דלמא
 כוונתו לשני אופנים, אופן אחד הוא, היבא דנולד בו מום בתוך
 שנתו, ואז הדין הוא שרשאי לקיימו כל שנים עשר חדש ותו לא,
 והאופן השני הוא, היבא דנולד לו המום אחר שנתו, שבאופן זה
 אינו רשאי לקיימו אלא שלשים יום מיום שנולד המום.
 הגמרא מביאה ראייה לפשוט את הספק: תא שמע, דתניא, בכור תם
 ביום הנה שאי אפשר לשחטו אלא צריך להמתין עמו עד שיפול בו
 מום, עד שלא נראה - שלא נעשה ראוי להראותו לחכם מפני שלא
 נפל בו עדיין מום, רשאי לקיימו אפילו שתים ושלש שנים,
 ומשנראה להראותו לחכם, אם נולד לו המום בתוך שנתו, רשאי
 הכהן לקיימו כל שנים עשר חדש מזמן לידתו, ואחר שנתו, אינו
 רשאי לקיימו אפילו יום אחד ואפילו שעה אחת, אבל מפני
 השבת אבידה לבעלים, שהוא הכהן הזכאי בבכור לאכילה לאחר
 שיפול בו מום, אמרו רשאי - חייב הישראל לקיימו שלשים יום,
 שמת אחר שנתו לא ימצא כהן לחיתו לו, ואם ישחטנו הישראל יש
 לחשוש שסורח הברש יפסדו הכהן, אך לאחר שלשים יום אינו חייב
 לקיימו עוד, אלא ישחטנו הישראל וימלחנו עד שימצא כהן. ועלה
 על דעת הגמרא עתה, שמה שאמרו שמפני השבת אבידה לבעלים
 רשאי לקיימו שלושים יום, מדובר על האופן הראשון בבריייתא
 שנולד המום בתוך שנתו, והיינו שחיוץ ממה שאמרו באופן זה רשאי
 לקיימו שנים עשר חודש, נותנים לו עוד שלושים יום, ואם כן גם
 במשנה יש לפרש כן, שאם נולד המום בתוך שנתו יכול לקיימו עוד
 שלושים יום לאחר שנגמרה שנתו.
 דוחה הגמרא: ועדיין תיבעי לי יום מדובר בהאופן השני בבריייתא,
 שאמרו משקיימו שלשים יום מדובר בהאופן הראשון על האופן השני בבריייתא,
 שנפל המום לאחר שנתו, אבל כשנפל בתוך שנתו אינו מקיימו עוד
 שלושים, או דלמא מדובר גם על האופן הראשון, שנפל המום קודם
 סוף שנתו, ואמרו שלאחר סוף השנה מקיימו עוד שלושים יום.
 הגמרא מביאה ראייה אחרת: תא שמע, נולד לו מום בחמשה עשר
 יום בתוך שנתו, כלומר חמשה עשר יום לפני סיום שנתו, משלימין
 לו חמשה עשר יום לאחר שנתו, הרי שאם נפל המום בתוך שנתו,
 אינו מקיימו שלושים יום לאחר שנתו, אלא רק חמשה עשר יום
 להשלמת שלושים. מסיקה הגמרא: שמע מינה.

58 מועט ולכן אינו משלם אלא רבע. שואלת הגמרא: אי הָבֵי שמשלם
 59 לפי ההפסד, לָפֻם פְּסִידָא לְיִשְׁלָם – עדיין יש לומר שישלם בכל
 60 אחת את מחצית הפסדה, וגם בדקה ישלם את מחצית ההפסד
 61 המועט, ומדוע משלם רבע.
 62 מבאר הגמרא את החילוק באופן אחר: אָמַר רַב הוּנָא פַּר מְנוּחַ
 63 מִשְׁמִיחָ דְרַב אֶהָא פַּר אִיקָא, מִשּׁוּם גְּזֵירַת מְגִדְלֵי בְּהֵמַת דְּקָה נָנְעוּ
 64 בָּהּ – הטעם שבבהמה דקה משלם רק רבע ולא מחצה, הוא משום
 65 שיש טורח גדול לגדל בהמה דקה, ונמצא שזה שהתיר את הבכור
 66 שלא כדק, אמנם הפסידו שאינו יכול לאוכלו, אך מצד שני יש לחשב
 67 את מה שהציל את הכהן מהטורח הגדול של גידולה אצלו עד
 68 שיפול בה מום, ואם היה מראה אותה לאחר, שמא לא היה מתירו
 69 והיה עליו לגדלה עוד זמן רב, לכן אמרו שאינו משלם אלא רבע,
 70 שהוא המחצה שהיה עליו לשלם על הפסדו פחות מה שהצילו
 71 מטורח גידולה.

משנה

73 לאחר שבמשנה הקודמת הובא דין מי שאינו מומחה והתיר את
 74 הבכור, שמשלם את הנזק שגרם, דנה המשנה שלפנינו בענין מי
 75 שהורה הוראה בטעות בידי ממונות והזיק, האם הוראתו קיימת
 76 והאם משלם את הנזק.
 77 דין שאינו מומחה, שְׁדָן אֶת הַדִּין בְּדִינֵי מְמוּנוֹת, ובטעות ויָכַח אֶת
 78 הַחַיִּיב וְכֵן בְּאוֹפֵן שֶׁחַיִּיב בטעות אֶת הַזֹּכֵא. או שבאה לפני החכם
 79 שאלה בענין טומאה וטהרה, ובטעות טִימָא אֶת הַטְּהוֹר, וְטִיְהַר אֶת
 80 הַטְּמֵא, וגרם הפסד ממון על ידי הוראתו, מֵה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי, כלומר,
 81 גם לאחר שהתבררה טעותו אין מחזירים את הדין, ויִשְׁלָם הַדִּין
 82 מִבֵּיתוֹ – משלו, למי שהפסיד מחמת פסק הדין. וְאִם הָיָה דִּין זֶה
 83 מוֹמְחָה לְבֵית דִּין, פְּטוֹר מִלְּשַׁלֵּם, מכיון שאין המפסיד יכול לומר
 84 לדין מדוע דנת אותי כאשר אינך בקי בדינים, שהרי הוא מומחה
 85 ובקי, אלא שטעה, ועל כך אין לחייבו.

גמרא

87 שנינו במשנה שהדיין צריך לשלם מביתו, הגמרא מבררת האם חייב
 88 הדיין גם כאשר לא עשה מעשה בידי ממש. מבררת הגמרא: לִימָא
 89 תַּנָּן סְתָמָא כְּרַבֵּי מַאִיר, דְּדָאִין דִּינָא דְנַרְמִי.
 90 משיבה הגמרא: אָמַר רַבֵּי אֵילְעָא אָמַר רַב, אין הכרח לומר
 91 שהמשנה חייבה כאן מדין גרמי, אלא מדובר בְּגוֹן שְׁהֵיִין נְשָׂא
 92 וְנִתְּנָן בְּיָד – לאחר שפסק את הדין לקח בעצמו מזה ונתן לזה, והרי
 93 הוא מדיק בידיים ולכן חייב לשלם אף לרבנן שאינם מחייבים בגרמי.
 94 שואלת הגמרא: בְּשִׁלְמָא חַיִּיב אֶת הַזֹּכֵא, יש לפרש שמדובר
 95 בְּגוֹן שֶׁנְּשָׂא וְנִתְּנָן בְּיָד, והיינו שנטל הדיין עצמו את המעות מהזכאי
 96 ונתנם לבעל דין. אֵלָא הַדִּין שֶׁנִּשְׁנֵי שבמשנה שהדיין ויָכַח אֶת
 97 הַחַיִּיב, הֵיכֵן דָּמִי, אי דָּאֵמַר לִיה פְּטוֹר אֶתְהּ ובכך זיכה, מדוע
 98 חייב, וְהָא לֹא נְשָׂא וְנִתְּנָן בְּיָד. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּינָא, דִּין
 99 זה מדובר בְּגוֹן שְׁהֵיִי לֹא לְמַלּוּה מְשַׁבּוֹן שֶׁנִּתְּנָן לֹא הַלּוּה עֵבֹר
 100 הַהַלּוּאָה, והנידון היה האם הלוה כבר פרע את חובו וצריך המלוה
 101 להחזיר לו את המשכון, והדיין פסק בטעות שהלוה פטור, וְנִמְלּוּ
 102 הַיָּבֻנָן – מיד המלוה והחזירו ללוה, ונמצא שהדיין הזיק בידיים את
 103 המלוה.
 104 מוסיפה הגמרא: שכן יש לבאר גם את המשך הדינים במשנה שהנזק
 105 היה בידיים, שמה שכתוב טִימָא אֶת הַטְּהוֹר, מדובר כגון דָּאֲנַע בְּהוּ
 106 שְׁרָץ – שהחכם שפסק שהטהרות נטמאו, הניח עליהם שרץ כדי
 107 שיהיו טמאים בודאי, כיון שרצה לחזק את הוראתו, ועבשיו
 108 שהתבררה הטעות נמצא שהוא טימא בידי את הטהרות. וכן בְּפִיְהַר
 109 אֶת הַטְּמֵא, מדובר כגון שְׁעִירְכֵן עִם פִּירוֹתָיו – לאחר שפסק
 110 שהפירות טהורים עירב את הפירות שנשאל עליהם, עם פירות
 111 אחרים של השואל שהיו טהורים, כדי לחזק את הוראתו, ונמצא
 112 שטימאם בידיים.

1 מְתַנְיָין נְמֵי דִיקָא כביאורו של רבה בר בר חנה שלא נחלקו אלא
 2 במומים שבגוף ולא בדוקין שבעין, ממה שנאמר בה, דְּרַבֵּי מַאִיר
 3 אָמַר, הוּאִיל וְנִשְׁחַט שְׁלֹא עַל פִּי מוֹמְחָה, אָסוּר, שְׁמַע מִיְנָה,
 4 קְנִסָא קָא קְנִים רַבֵּי מַאִיר מחמת שנשחט שלא על פי מומחה אסר
 5 רבי מאיר, ואם המחלוקת היא בדוקין שבעין המשתנים, היה למומה
 6 לומר רבי מאיר אסור, הואיל ומשתנין, והיינו שהאיסור הוא משום
 7 שאין אנו יודעים שמום זה היה קבוע כבר מחיים, ומכך שלא אמרה
 8 כן, משמע שנחלקו רק במומים שבגוף, וקנס רבי מאיר מחמת הגזירה
 9 שיבואו להתיר בדוקין שבעין. מסיקה הגמרא: שְׁמַע מִיְנָה שנחלקו
 10 רק במומים שבגוף, אך בדוקין שבעין מודה רבי יהודה שאסור.
 11 הגמרא מביאה ספק בדוקין שבעין האם כולם משתנים או שיש בהם
 12 שאינם משתנים: אִיבְעִינָא לְהוּ, כאשר אמר רבי מאיר בברייתא (לעיל
 13 ע"א) שהגזירה במומי הגוף היא מִפְּנֵי דוֹקִין שבעין הַמְּשַׁתְּנִין, כוונתו
 14 דְּכֹלְהוּ מְשַׁתְּנֵי – שכל הדוקין שבעין משתנים, או דְּלָמָּא, אִיקָא
 15 דְּמִשְׁתְּנֵי וְאִיקָא דְּלֹא מְשַׁתְּנֵי, ואנו גוזרים על מומים שבגוף שאינם
 16 משתנים משום דוקין שבעין המשתנים.

17 מבררת הגמרא: לִמָּא נְפַקָא מִיְנָה, והלא גם אם יש מהם שאינם
 18 משתנים, מכל מקום מכיון שאיננו יודעים אלו משתנים ואלו אינם
 19 משתנים, אם נשחטו שלא על פי מומחה יש לנו לאסור את כולם.
 20 מבאר הגמרא: הדין התלוי בצדדי הספק הוא באופן ששחט שלא
 21 להראותו למומחה ועבשיו נראה שהמום קבוע, והנידון הוא
 22 לְאִכְהוּשֵׁי קַהְרִי המעידים שהדוק שבעין הנראה עתה קבוע, לא
 23 השתנה וכך היה מחיים, אי אָמַרְתָּ בּוֹלְהוּ מְשַׁתְּנֵי – אם תאמר שכל
 24 הדוקין שבעין משתנים, עדים אלו שְׁקָרֵי נִינְהוּ, ואי אָמַרְתָּ אִיקָא
 25 דְּמִשְׁתְּנֵי וְאִיקָא דְּלֹא מְשַׁתְּנֵי, סְמָכִינְן עֲלֵיהוּ שהמום לא השתנה
 26 ומתירים את הבכור, כשיטת רבי יהודה במשנה, שלא גזר במומים
 27 שאינם משתנים משום מומים המשתנים.

28 הגמרא חוזרת לספיקה: מַאִי. מוכיחה הגמרא: תָּא שְׁמַע, דָּאֵמַר
 29 רַבֵּה בַר בַּר חֲנַה, שַׁח לִי רַבֵּי יִאשִׁיָּה דְמֵן אוּשְׂא, בָּא וְאֶרְאֶה בְּדוֹקִין
 30 שְׁהוּן מְשַׁתְּנִים. מדייקת הגמרא: מְדַקְדָּמַר לִיה בָּא וְאֶרְאֶה ולא אמר
 31 לו בסתם שכל דוקין שבעין משתנים, מְכַלְל דְּאִיקָא דְּמִשְׁתְּנֵי וְאִיקָא
 32 דְּלֹא מְשַׁתְּנֵי, והוא הראה לו מאותם שמשתנים.
 33 שנינו במשנה: מִי שְׁאִינוּ מוֹמְחָה וְרָאָה אֶת הַבְּכוֹר, וְנִשְׁחַט עַל פִּיו,
 34 תְּרִי זֶה – הבכור יִקְבַּר מפני שאינו נותר לאכילה על ידי שחיטה זו,
 35 ויִשְׁלָם הַרוּאָה שאינו מומחה, את תשלום בכור זה לכהן מִבֵּיתוֹ,
 36 כלומר מממון עצמו.

37 מבררת הגמרא: לִימָא תַּנָּן סְתָמָא כְּרַבֵּי מַאִיר, שאסר את אכילת
 38 הבכור אם לא ראוה מומחה לפני השחיטה, ואף שעבשיו נראה
 39 שהמום קבוע. משיבה הגמרא: אין מכך ראייה, דְּלִמָּא בְּדוֹקִין שְׁבְעִין,
 40 וְדַבְּרֵי הַכֹּל שהוא אסור, שהרי כבר ביאר רבה בר בר חנה שאף רבי
 41 יהודה מודה בדוקין שבעין שאסור, כיון שמשנתנים, ולכן הבכור
 42 נקבר.

43 הגמרא מבאר כמה משלם המתיר את הבכור שלא כדק: תַּנָּא, מִי
 44 שאינו מומחה וראה את הבכור והתירו, משלם מביתו, וּבְשִׁהוּא
 45 מְשַׁלֵּם, מְשַׁלֵּם רַבִּיעַ מדמי הבכור לבהמה דְּקָה, וּמְחַצֵּה מדמיו
 46 לנִפְשָׁה, ואינו משלם את דמי כולו, משום שממון המוטל בספק הוא,
 47 שיש צד לומר שהפסיד לכהן את כולו, שאף אם לא היה זה מתירו,
 48 אפשר שאכן היה זה מום קבוע, וכאשר היה מביאו לפני מומחה היה
 49 מתירו לאכילה, הרי הזיק את כולו במה שנקבר עבשיו, ולפי זה עליו
 50 לשלם כל דמיו. ויש צד לומר שלא הפסידו כלום בהוראתו, שמא לא
 51 היה זה מום קבוע והמומחה לא היה מתירו, וגם שמא לא היה נופל
 52 בו לעולם מום קבוע עד שיימותר ונמצא שבקבורתו לא הפסיד כלום,
 53 ומכיון שהוא ספק אין עליו לשלם את כולו אלא רק את חצי דמיו.
 54 מבררת הגמרא: מַאִי טַעְמָא שמשלם רבע לדקה ומחצה לגסה, הלא
 55 לפי הביאור הנזכר היה עליו לשלם מחצה בין בדקה ובין בגסה.
 56 משיבה הגמרא: אָמַר רַב פְּפָא, זֶה – בבהמה גסה, הוא הַפְּסִד
 57 מְרִיבָה ולכן עליו לשלם מחצה, וְזֶה – בבהמה דקה, הוא הַפְּסִד

24 שואלת הגמרא: מדוע אמר רבי עקיבא שרבי טרפון פטור מלשלם
25 רק משום שהוא מומחה לבית דין, וְתִפּוּק לִיָּהּ – הלא גם בלא זה
26 היה לו לפטור משום דְּמַעְשָׂה בהוראתו בְּדָבָר מְשֻׁנָּה, שהרי במשנה
27 בחולין (נד.) מנו את 'ניטלה האם שלה' בין הבהמות הכשרות, והדין
28 הוא שְׁמַעְשָׂה בְּדָבָר מְשֻׁנָּה חוּזֵר מדיבורו (כמבואר בסנהדרין (אב)),
29 ומכיון שאם היתה הפרה קיימת היה יכול רבי טרפון לחזור בו
30 ולהתיר, ממילא במה שכבר פסק, אינו כמוזק, וזה ששחטה על פי
31 הוראתו, הויזק לעצמו.
32 משיבה הגמרא: אכן יש לפטור את רבי טרפון גם מטעם זה, אלא
33 שרבי עקיבא הָרָא וְעוֹד קָאָמַר – טעם אחד ועוד טעם נוסף בא
34 לומר לו, הָרָא משום דְּמַעְשָׂה בְּדָבָר מְשֻׁנָּה חוּזֵר. וְעוֹד, אִי נָמִי
35 בְּשִׁיקוּל תְּדַעַת מְעִיטָה שבטעות כוו אין הדין חוזר, יש לפטור
36 משום שמוֹמְחָה לְבֵית דִּין אֲתָה, וְכָל מוֹמְחָה לְבֵית דִּין פְּטוּר
37 מְלִשְׁלָם.

משנה

38 המשנה דנה באיסור ראיית מומי בכורות עבור תשלום: חכם הַנּוֹמֵל
39 שָׁכַר לְהִיּוֹת רוֹאֵה אֶת הַבְּכוֹרוֹת, לברוק אם המום שנפל בהם
40 מום קבוע הוא ומותר לשחוט אותם, או מום עובר הוא, ואסור
41 לשחטם, אִין שׁוֹחֲטִין עַל פִּיו, אפילו אם יאמר שהמום קבוע,
42 משום שיש לחשוך בו שהוא מתיר את הבכור כדי לקבל את השכר
43 ובאמת אינו מום קבוע, אֲלָא אִם בֵּן הָיָה חכם זה מוֹמְחָה בראיית
44 מומי בכורות,
45

משנה

1 המשנה מביאה מעשה שבו דנו על חיוב תשלום החכם שדן בטעות:
2 וּמַעְשָׂה בְּפֶרֶה שְׁנִיפְלָה הָאִם [–הרחם] שְׁלָהּ, ושאלו את רבי טרפון
3 עליה אם היא טריפה משום כך, וְהֶאֱכִילָה רַבִּי טְרַפּוֹן לְכָלְבִּים, מפני
4 שסבר שבחסרון הרחם היא טריפה המותרת רק בהנאה להאכילה
5 לכלבים, וּבָא הַמַּעְשָׂה לְפָנֵי חֲכָמִים בִּיבְנָה, וְהִתִּירוּהָ, כיון שאינה
6 טריפה מחמת חסרון זה. (ואמר) [שְׁאָמַר] תוֹדוּם הָרוּפָא, אִין פְּרָה
7 וְחִזְרָה יוֹצֵאה מֵאֲלָכְסָנְדְּרִיא שֶׁל מִצְרַיִם שְׁאִין חוֹתְכִין הָאִם שְׁלָהּ,
8 בְּשִׁבִיל שְׁלָא תִלְדַּה, ועשו כן מפני שהפרות והחזירות שלהם היו
9 מעולות מאד ונמכרות ביוקר, לכן היו חותכים את רחמן לפני שמכרו
10 אותן לארצות אחרות שלא ילדו גם שם טובים כמותן, ויהיו צריכים
11 לקנותם אצלם, הרי שלא נעשית טריפה על ידי נטילת הרחם שהרי
12 אינן מתות אחר כך, ונמצא שרבי טרפון שהאכילה לכלבים הויזק את
13 בעל הפרה. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן על עצמו, הִלְכָה חֲמוּרְךָ טְרַפּוֹן –
14 הפסדתי את חמורי, שעלי למוכרו כדי לשלם את דמי הפרה. אָמַר
15 לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי טְרַפּוֹן, אֲתָה מוֹמְחָה לְבֵית דִּין, וְכָל מוֹמְחָה
16 לְבֵית דִּין פְּטוּר מְלִשְׁלָם את הנזק שנגרם מחמת טעותו בדין,
17 כמבואר במשנה לעיל, שאין המפסיד יכול לומר לדיין מדוע דנת
18 אותי כאשר אינך בקי בדינים, שהרי הוא מומחה ובקי אלא שטעה
19 ועל כך אין לחיוב.
20

גמרא

21 שנינו במשנה שרבי עקיבא אמר לרבי טרפון שהוא פטור כיון שהוא
22 מומחה, הגמרא שואלת שהיה לרבי עקיבא לפטור מטעם אחר.
23

אגרות קודש

ב"ה, א' טבת, תשי"ט

ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה דוד נתן שי

שלום וברכה!

לפני נסיעתי על הציון הקי' נמסרה לי הידיעה התלפונית וגם השמות, והזכרתים תמול ער"ח טבת
על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

והרי על חדש טבת דרשו רז"ל שבו הגוף נהנה מן הגוף, ומובן ע"פ דרשות רז"ל, אחשוורוש זה
הקב"ה, אחרית וראשית שלו (מובא במאורי אור ובפירוש הרמ"א על מגילת אסתר) ואסתר זוהי כנסת
ישראל כאו"א מבני ישראל, שעצמות ומהות אי"ס ב"ה נהנה מהעצם והפנימיות של כאו"א מבנ"י, ודוקא
בחדש טבת ששייך להלעו"ז, כמבואר בזהר הקי' זחי"ב יב, א. זחי"ג רנט, א. ז"ח איכה (צב, ד), ובנ"י
בעבודתם מהפכים חשוכא לנהורא ומרירו למתקא, שזהו תכלית בריאת כל העולמות, וכמבואר בספר
תניא קדישא פרק ל"ו שנסתוקק הקב"ה לבראותו.

ויהי רצון שיקוימו כל הברכות שבנ"י מברכין איש לרעהו במילואן ובאופן דמוסיף והולך, וכהוראת
ימי חנוכה אלו, דמוסיף והולך ועד כי גדל מאד.

בברכה לחנוכה שמח ולבשו"ט.

במשי"כ במשה ואהרן, מי בנצח ומי בהוד - עיין עץ חיים של"ב (הארת המוחין) ספ"ו. ובזחי"ב כז,
א בהגהות מהרח"ו שם.